

Menkul kıymet beyannamesi nisan sonuna ertelendi

Koronavirüs salgını nedeniyle gelir vergisi beyannameleri bir ay ertelendi. Nisan sonuna kadar beyan edilecek gelirlerden biri de menkul kıymet gelirleri. Bu yazıda, bireysel yatırımcıların menkul kıymet gelirlerinin nasıl vergilendirileceğine değindik.

Koronavirüs, ilk ve en önemli gündemimiz. Zorunlu olmadıkça kimsenin evden çıkması, virüsün bulaşabileceği yerlerle temas edildiği durumda ellerin sabunla yıkanması ve diğer kişilerle yakın temastan kaçınılması konusunda uzmanlar uyarıyorlar. Tüm dünya bu virüsle savaşıyor, yayılmasını engellenmeye çalışıyor.

Salgının ekonomik etkilerinin giderilebilmesi içinse her ülke çeşitli paketler açıklıyor. Nitekim geçtiğimiz günlerde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından da toplamda 100 milyar liralık bir ekonomik paket açıklandı. Bu pakette vergiyle ilgili çeşitli düzenlemeler de yer alıyor.

Bütün bunlardan önce aslında ilk somut eylem gelir vergisi beyannamelerinin bir ay ertelenmesi oldu. Bu kapsamda 2019 yılına ilişkin beyannameler 31 Mart yerine 30 Nisan'a kadar verilebilecek. İlk taksit ödeme süresi de 30 Nisan'a uzatıldı. Vergi idaresi de hatırlatmalar yapıyor. Bu beyannameler hiç evden çıkmadan internet üzerinden verilebilir diye.

Nisan sonuna kadar beyan edilecek gelirlerden biri de menkul kıymet gelirleri. Bu yazımızda, bireysel yatırımcıların 2019 yılında menkul kıymetlerden elde ettikleri gelirlerin nasıl vergilendirileceğine değiniyoruz.

ÇOĞU KAYNAKTA KESİLİYOR

Başta borsa ve tahvil kazançları olmak üzere menkul kıymet gelirlerinin birçoğu kaynakta kesinti (stopaj) yoluyla vergilendiriliyor. Vergi kesintisi, işlemlere aracılık eden banka veya aracı kurumlar tarafından yapıldığı için yatırımcılar ayrıca beyanname vermiyorlar.

Ama yine de bazı menkul kıymet gelirleri için beyan uygulamasının devam ettiğini hatırlatmakta fayda var. Buna, eurobond ve temettü gelirleri ile yabancı menkul kıymetlerden elde edilen gelirleri örnek olarak verebiliriz. Bu tür işlemlerde gelirin hesaplanması, beyanname verilmesi, verginin ödenmesi gibi tüm işlemlerin, geliri elde eden kişiler tarafından yapılması gerekiyor.

BORSA KAZANÇLARI

Bireysel yatırımcıların, Borsa İstanbul'da (BİST) yaptıkları hisse senedi işlemlerinden oluşan kâr veya zarar, işleme

aracılık eden banka veya aracı kurum tarafından hesaplanıyor. Üçer aylık olarak belirlenen kazançlar üzerinden stopaj (vergi kesintisi) yapma yükümlülüğü de bu kurumlara ait.

Stopajın oranı menkul kıymet yatırım ortaklığı (MKYO) hisse senedi kazançlarında yüzde 10, diğer hisse senetlerinde ise yüzde 0 olarak uygulanıyor.

Stopaj oranı ister yüzde 10, isterse de yüzde 0 olsun, BİST'te gerçekleştirilen hisse senedi işlemlerinden sağlanan kazançlar, tutarı ne olursa olsun ayrıca beyan edilmiyor.

TEMETTÜ

Borsada veya borsa dışındaki şirketler tarafından gerçek kişi ortaklara dağıtılan kâr payları (temettü) üzerinden yüzde 15 oranında vergi kesintisi yapılması gerekiyor. Kaynakta kesilen bu vergi ile iş bitmiyor. Bazı hallerde bu gelirlerin gelir vergisi beyannamesi ile beyanı da söz konusu olabiliyor.

Alınan temettü gelirin brüt tutarının yarısı gelir vergisinden istisna. Kalan yarısının 40 bin liradan fazla olması durumunda, istisna sonrası kalan tutarın "menkul sermaye iradi" olarak beyan edilmesi zorunlu. Yani 2019 yılında brüt 80 bin liradan (net 68 bin) fazla temettü geliri elde eden bir yatırımcının bu gelirini beyan etmesi gerekiyor.

Temettü gelirin beyan edilmesi durumunda hesaplanan vergiden, temettüyü dağıtan kurum tarafından yapılan vergi kesintisinin (yüzde 15) tamamı düşülebiliyor.

TAHVİL VE BONO

Bireysel yatırımcılar, uzun vadeli ve kuponlu devlet tahvillerinden dönemsel olarak kupon faizi alıyorlar. Ya da kuponlu veya kuponsuz devlet tahvilleri ile hazine bonolarını vadesinden önce satarak alım satım kazancı da elde edilebiliyor.

2006 ve sonrasında ihraç edilen bu tür kıymetlerden elde edilen faiz ve alım satım kazançları üzerinden, banka veya aracı kurum tarafından yüzde 10 oranında vergi kesintisi yapılıyor. Ancak altına dayalı devlet iç borçlanma senetlerinden elde edilen gelirler için stopaj oranı yüzde 0 (sıfır) olarak uygulanıyor. Kaynakta kesilen vergi ister yüzde 0 isterse yüzde 10 olsun bu gelirler için gelir vergisi beyannamesi verilmiyor.

EUROBOND FAİZİ

Eurobondlar Türk Hazinesi tarafından, döviz cinsinden, yurtdışı piyasalarda ihraç edilen tahviller. Bu menkul kıymetlerden elde edilen gelirler üzerinden vergi kesintisi yapılmıyor. Bu nedenle bazı durumlarda gelirin beyan edilmesi gerekiyor.

Döviz cinsinden kupon faizinin TL karşılığı, kupon tarihindeki Merkez Bankası döviz alış kuru kullanılarak hesaplanıyor. Bu tutar, 2019 yılı için geçerli olan 40 bin liralık beyan sınırının altında ise beyanname vermeye gerek yok. Sınırı aşması durumunda ise tamamının gelir vergisi beyannamesinin "menkul sermaye iradı" satırına yazılmak suretiyle beyan edilmesi ve hesaplanan verginin ödenmesi gerekiyor.

VADEDEN ÖNCE SATILIRSA

Eurobondların 2019 yılında satılması durumunda ise kazanç, tahvilin satış tarihindeki TL karşılığından, alış tarihindeki TL karşılığının çıkarılması şeklinde hesaplanıyor. Bu hesaplama yapılırken maliyet bedelinin endekslenmesi de mümkün. Ancak 2006 ve sonrasında ihraç edilen eurobondların endekslemeye tabi tutulabilmesi için YI-ÜFE (yurtiçi üretici fiyat endeksi) farkının yüzde 10'dan fazla olması gerektiği unutulmamalı. 2006 öncesindeki ihraçlar için böyle bir sınırlama yok.

2006 öncesinde ihraç edilen eurobondların 2019 yılında satılmasından sağlanan kazancın ayrıca 33 bin lirası gelir vergisinden istisnadır. Yani kazanç 33 bin liradan az ise beyan edilmiyor, aşması durumunda ise aşan kısmın beyan edilmesi gerekiyor. 2006 ve sonrasında ihraç edilen eurobondlar için böyle bir istisna söz konusu değil. Hesaplanan kazancın tutarı ne olursa olsun gelir vergisi beyannamesinin "diğer kazanç ve iratlar" satırına yazılarak beyan edilmesi gerekiyor.

YATIRIM FONLARI

Portföyünün en az yüzde 80'i hisse senedinden oluşan fonlarda (hisse senedi yoğun fon) yüzde 0 oranında stopaj yapılıyor. Bir yıldan daha fazla süreyle elde tutulan ve hisse oranı yüzde 51'den fazla olan fon gelirlerinden ise hiç stopaj yapılmıyor.

Bunlar dışındaki menkul kıymet yatırım fonu katılma belgelerinden elde edilen gelirler üzerinden yüzde 10 oranında vergi kesiliyor. İster stopaj yapılsın isterse yapılmaz, yerli yatırım fonu gelirleri ayrıca beyan edilmiyor.

FAİZ VE REPO

2019 yılında, repo gelirleri üzerinden yüzde 15, mevduat faizleri ile katılım bankalarının katılma hesaplarına ödenen kâr payları üzerinden ise vadeye ve döviz cinsine göre değişen oranlarda stopaj yapılıyor. Stopaj yoluyla vergilendirilen bu gelirler, tutarı ne olursa olsun beyan edilmiyor.

MENKUL KIYMET GELİRLERİNİN VERGİLENDİRME ESASLARI

Gelir türü	Stopaj oranı (%)	Beyan durumu
MKYO hisse senedi satış kazancı (BİST'de)	10	Beyan edilmez.
Diğer hisse senetleri satış kazancı (BİST'de)	0	Beyan edilmez.
Hisse senedi kâr payı (temettü)	15	Brüt tutarın yarısı istisna. Kalan tutar, 40 bin liradan fazla ise beyan edilir. Beyanname hesaplanan vergiden stopajın tamamı düşülür.
Devlet tahvili ve Hazine bonusu gelirleri (faiz-alım satım)	10	Beyan edilmez.
Eurobond kupon faizi	0	40 bin lirayı aşarsa tamamı beyan edilir.
Eurobond satış kazancı (2006 öncesinde ihraç)	-	Endeksleme yapılabilir. Kazanç 33 bin lirayı aşarsa, aşan tutar beyan edilir.
Eurobond satış kazancı (2006 ve sonrasında ihraç)	-	Endeks farkı yüzde 10'dan fazlaysa endeksleme yapılabilir. Kazancın tamamı beyan edilir.
Repo geliri	15	Beyan edilmez.
Mevduat faizi ve katılım bankası kâr payı	10 - 20	Beyan edilmez.
Yurtdışı banka mevduat faizi	-	2 bin 200 lirayı aşarsa tamamı beyan edilir.
Kira sertifikası kâr payı gelirleri ve alım satım kazançları (Türkiye'de ihraç)	10	Beyan edilmez.
Yatırım fonu gelirleri	10	Beyan edilmez.
Varant (Dayanak varlığı hisse senedi)	0	Beyan edilmez.
Vadeli işlem ve opsiyon kazancı (Hisse senedi veya hisse senedi endeksine dayalı kontratlardan)	0	Beyan edilmez.
Vadeli işlem ve opsiyon kazancı (Diğer kontratlardan)	10	Beyan edilmez.

YURTDIŞI FAİZ

Yurtdışı bankalardan veya Türkiye'deki bankaların yurtdışındaki şubelerinden elde edilen faiz gelirleri üzerinden vergi kesintisi yapılmadığından, 2019 yılında 2 bin 200 lirayı aşan faiz gelirlerinin tamamının gelir vergisi beyannamesinin "menkul sermaye iradı" satırına yazılmak suretiyle beyan edilmesi gerekiyor.

BEYAN VE ÖDEME

2019 yılına ilişkin gelir vergisi beyannamelerinin 31 Mart'a kadar verilmesi gerekiyordu. Geçtiğimiz günlerde bir ay uzatıldı. Buna göre menkul kıymet gelirlerine ilişkin beyannamelerin 30 Nisan 2020 Perşembe gününe kadar verilmesi gerekiyor.

Beyanname vergi dairesine elden verilebileceği gibi Gelir İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinde (www.gib.gov.tr) yer alan "Hazır Beyan Sistemi"ni kullanarak hiç vergi dairesine gitmeden de verilebiliyor. İlk defa menkul kıymet gelirlerini beyan edecek olanlar da bu sistemden yararlanabilirler. İçinden geçtiğimiz bu hassas dönemde, vergi dairesine gitmek yerine, internetten "Hazır Beyan Sistemi" kullanılarak beyanname verilmesinde fayda olduğunu hatırlatmak isteriz.

Beyanname gösterilen vergilerin yarısı 30 Nisan'a, diğer yarısı ise 4 Ağustos'a (31 Temmuz Kurban Bayramı'nın ilk günü olduğu için) kadar iki taksitte ödenebiliyor.

Menkul kıymet gelirlerinin vergilendirme esasları sayfadaki tabloda özet olarak yer alıyor.